

UDENRIGSMINISTERIET

EKN, sagsnr.: 2022-17319
Den 17. november 2022

Rådsmøde (udenrigsanliggender – udvikling) den 28. november 2022

SAMLENOTAT

1. Opfølgning på EU-AU-topmødet.....	2
2. Team Europe i kriserespons: Ukraine og Afghanistan.....	4

1. Opfølgning på EU-AU-topmødet

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

På rådsmødet ventes en opfølgning på EU-Afrika-topmødet, der blev afholdt i februar 2022. Konkret vil man følge op på den store Global Gateway-investeringspakke på 150 mia. euro annonceret på topmødet såvel som øvrige forpligtigelser på migration, fred og sikkerhed og multilateralisme. Danmark støtter et ligeværdigt partnerskab mellem EU og AU, hvor det er vigtigt, at værdien af partnerskabet cementeres i konkrete løsninger på fælles globale udfordringer.

2. Baggrund

Det sjette topmøde mellem EU og den Afrikanske Union (AU) blev afholdt i Bruxelles d. 17.-18. februar 2022, hvor statsministeren deltog, herunder som medvært for en rundbordsdrøftelse om klima, energi, konnektivitet og infrastruktur. På topmødet blev der vedtaget en politisk fælleserklæring. Erklæringen fokuserer på et styrket samarbejde på fred og sikkerhed, migration og mobilitet, multilateralt samarbejde, forbedret adgang til vacciner, øget økonomisk integration i Afrika, realisering af den afrikanske frihandelsaftale samt uddannelses- og sundhedssektorerne.

I lyset af den geopolitiske situation på kontinentet samt fødevarer- og energikriserne er der et stort behov for at levere handling på EU-AU-topmødet. EU's forhold til Afrika er påvirket af den øgede tilstedeværelse af andre aktører på kontinentet som Kina, Rusland, Tyrkiet og Golflandene, de afledte effekter af Ruslands invasion af Ukraine samt de socioøkonomiske konsekvenser af Covid-19 pandemien. Som følge heraf er EU's partnerskab med de afrikanske lande blevet mere komplekst, og der er i EU-kredsen enighed om at tildele partnerskabet mere opmærksomhed. Derudover skal EU styrke sin kommunikation om EU's resultater og engagementer i Afrika.

Der er således behov for at øge fremdriften på opfølgningen på EU-AU-topmødet, som faldt sammen med invasionen i Ukraine. Der fokuseres på at følge op på de politiske prioriteter fra topmødet via konkrete initiativer og særlige flagskibsindsatser, fx adgang til og produktion af vacciner, et grønt Afrika-EU energiinitiativ, støtte til implementeringen af den afrikanske frihandelsaftale (AfCFTA), styrkelse af den afrikanske arkitektur for fred og sikkerhed (APSA) samt samarbejdet på migration bl.a. med vægt på optrævling af smuglernetværk. På topmødet blev der præsenteret en EU-AU Global Gateway-investeringspakke på 150 mia. euro med fokus på bl.a. energi, transport og grøn såvel som digital omstilling, jobskabelse og menneskelig udvikling. Global Gateway er et strategisk og innovativt EU-initiativ til at promovere europæiske infrastrukturinvesteringer og -løsninger ikke mindst i Afrika. Flagskibene under Global Gateway er essentielle for at opfylde forpligtelserne fra topmødet. Samtidig udgør de et værktøj til strategisk kommunikation vis-a-vis de afrikanske partnere og omverdenen. Inddragelse af AU og AU's medlemsstater i implementeringen af de konkrete flagskibe gives prioritet.

3. Formål og indhold

Indholdet af drøftelsen vil fokusere på status for realiseringen af EU's politiske forpligtigelser på topmødet, herunder de konkrete indsatser som Global Gateway.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes enighed i EU-kredsen om vigtigheden af at styrke partnerskabet mellem EU og AU. Ligeledes vil der forventeligt være konsensus om vigtigheden af, at der leveres hurtigt og konkret på de initiativer, der blev annonceret ved topmødet.

10. Regeringens generelle holdning

Danmark støtter et ligeværdigt partnerskab mellem EU og AU. Det er vigtigt, at værdien af partnerskabet synliggøres i konkrete løsninger på fælles globale udfordringer. Danmark har fortsat ift. partnerskabet særligt fokus på den grønne omstilling, klimahandling, migration, fred og sikkerhed, demokrati og rettigheder samt regional stabilitet. Danmark støtter også op om Global Gateway som et vigtigt værktøj i styrkelsen af partnerskabet.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

2. Team Europe i kriserespons: Ukraine og Afghanistan

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

På rådsmødet ventes en drøftelse af EU og medlemslandenes samlede Team Europe kriserespons med udgangspunkt i Ukraine og Afghanistan som eksempler. I forhold til Ukraine vil fokus være vinterforberedelse i lyset af Ruslands omfattende bombardementer af kritisk energinfrastruktur samt langsigtet genopbygning. På Afghanistan forventes Kommissionen at lægge op til en justering af EU's hidtidige udviklingstilgang, således at der fremadrettet også åbnes mulighed for at iværksætte indsatser med sigte på økonomisk stabilisering.

2. Baggrund

På rådsmødet ventes en drøftelse af Team Europes kriserespons. Team Europe er EU og medlemslandenes samlede tilgang til koordineret og fælles respons på udvikling og kriser uden for EU. Drøftelsen vil tage udgangspunkt i to aktuelle kriser; Ukraine og Afghanistan.

Ukraine

Drøftelsen af Ukraine forventes at fokusere på vinterforberedelse og genopbygning på længere sigt. De seneste russiske bombardementer og droneangreb har ramt Ukraines energisektor hårdt. Den ukrainske regering anslog d. 2. november, at ca. 40-45 pct. af energinfrastrukturen er kritisk beskadiget. Den 15. november gennemførte Rusland et nyt omfattende missilangreb mod civil infrastruktur i Ukraine. Angrebet bliver betegnet som det hidtil mest ødelæggende for den kritiske infrastruktur. Omfanget af skaderne er endnu ikke endeligt opgjorte. Ifølge præsident Zelenskyy var op til 10 millioner mennesker uden strøm umiddelbart efter angrebet, og særligt de vestlige, nordlige og centrale dele af landet er hårdt ramt. Det lykkedes dog sent på aftenen den 15. november at genetablere strøm for ca. 8 mio. mennesker.

Der er et stort behov for international koordination af genopbygningsindsatser i Ukraine. Dette både hvad angår den mere akutte støtte og umiddelbare livsnødvendige genopbygning, samt når det kommer til genopbygning på længere sigt. Fra EU's side lægges der vægt på, at omfattende reformer indgår som en del af genopbygningsindsatsen.

Dertil vil der muligvis være en kort drøftelse af en ny makrofinansiel EU-pakke til Ukraine. Kommissionen præsenterede d. 9. november en ny forslagspakke om makrofinansiel assistance for 2023 til Ukraine. Pakken ventes at bestå af lån på 18 mia. euro på favorable vilkår under det eksisterende EU-budget. Forhandlingerne foregår i EU-regi og forslaget ventes vedtaget d. 6. december på ECOFIN.

G7 besluttede primo november at etablere en koordinationsmekanisme for den internationale genopbygningsindsats for Ukraine. Der ventes nærmere information herom på rådsmødet.

Afghanistan

Drøftelsen af Afghanistan forventes at fokusere på en mulig justering af EU's hidtidige udviklingstilgang til landet. Den økonomiske og humanitære krise i Afghanistan forværres med bekymrende hast, og FN vurderer, at 24,4 millioner afghanere vil have behov for nødhjælp i 2022. Taliban er ikke i stand til at levere basale ydelser til den nødlidende befolkning og er aktivt

ved at tilbagerulle de sidste tyve års udviklings- og rettighedsmæssige fremskridt. Kvinder og piger samt etniske mindretal, journalister og rettighedsforkæmpere rammes særligt hårdt. EU har siden Talibans magtovertagelse ydet støtte til afghanernes grundlæggende behov ud fra en såkaldt "humanitær-plus" tilgang med indsatser, der ud over den akutte nødhjælp bl.a. går til sikring af uddannelse, sundhed og fødevarer sikkerhed. Støtten ydes uden om Talibans myndighedsstrukturer. Kommissionen vurderer, i lighed med FN, Verdensbanken, USA og andre centrale donorer, at den nuværende tilgang er utilstrækkelig til at sikre forbedring i den nuværende socio-økonomiske situation, herunder med et faretruende kollaps af den offentlige sektor. Kommissionen forventes derfor at lægge op til en justering af tilgangen, der bl.a. vil give mulighed for at yde teknisk assistance til udvalgte offentlige myndigheder, i første omgang Centralbanken, herunder at sikre dennes uafhængighed. Derudover kunne det også omfatte f.eks. færdiggørelse af ufærdig infrastruktur og støtte til små og mellemstore private virksomheder. Formodningen er, at man derigennem kan bidrage til at stabilisere Afghanistans økonomi og medvirke til, at afghanerne vil have mulighed for at sikre deres livs- og indtægtsgrundlag. Justeringen vil skulle rummes inden for EU's restriktive tilgang til Taliban, der blev fastlagt med Rådskonklusionerne af 15. september 2021, der bl.a. indbefatter, at EU ikke ønsker at anerkende eller støtte Talibans de-facto regime.

3. Formål og indhold

Drøftelsen vil være en overordnet diskussion af EU og medlemslandenes fælles respons med udgangspunkt i kriserne i Ukraine og Afghanistan. På Ukraine ventes en bred drøftelse med særligt fokus på de store finansieringsbehov ift. vinterforberedelsen, hvor medlemsstaterne ventes at blive opfordret til at yde en massiv indsats. I forhold til Afghanistan vil det være en anledning til at drøfte Kommissionens oplæg til en justering af EU's hidtidige udviklingstilgang, således at der fremadrettet også åbnes mulighed for at iværksætte indsatser med sigte på økonomisk stabilisering.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Genopbygningen af Ukraine vil medføre betydelige udgifter både for EU såvel som for Danmark nationalt. Drøftelsen på dette rådsmøde vil dog primært fokusere på koordination og medfører derfor ikke direkte statsfinansielle konsekvenser. Udgifter forbundet med EU's makrofinansielle assistance til Ukraine behandles særskilt. Drøftelsen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for miljøet eller beskyttelsesniveauet.

Drøftelsen ift. Afghanistan forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er blandt EU-medlemslandene generel tilslutning til Team Europe-tilgangen, der har skabt basis for mere dybdegående samarbejde og forbedret fælles koordineret respons.

Ukraine

Der er generel konsensus om behovet for fortsat støtte til Ukraines vinterforberedelse og genopbygning. Der ventes dertil bred opbakning blandt medlemsstaterne til en G7 koordineringsplatform og EU's nye makrofinansielle pakke.

Afghanistan

Det forventes, at hovedparten af medlemslandene i lyset af den bekymrende udvikling i Afghanistan vil bakke op om en justeret tilgang til støtte til afghanernes grundlæggende behov inden for rammerne af EU's overordnede pejlemærker. Flere medlemslande forventes endvidere at lægge vægt på behovet for beskyttelse og italesættelse af kvinder og pigers rettigheder, herunder pigers adgang til skolegang efter 6. klassetrin.

10. Regeringens generelle holdning

Danmark støtter op om Team Europe som en nyttig tilgang, der bidrager til en bedre koordineret EU-respons på kriser uden for EU. Samtidig er en tættere kobling mellem Team Europe-tilgangen og udenrigspolitiske beslutningsprocesser vigtig for Danmark.

Ukraine

Det er af stor betydning, at EU tager en ledende rolle i genopbygningen i tæt sammenspil med ledende internationale donorer og Ukraine. Det er vigtigt for Danmark at sikre ukrainsk lederskab samt at undgå parallelle strukturer på den internationale genopbygningsindsats.

Afghanistan

Regeringen fører en restriktiv tilgang til engagementet med Taliban og ønsker ikke at tage skridt i retning af anerkendelse af Talibans de-facto regering. Den danske udviklingsbistand og humanitære assistance går uden om de-facto myndighederne i partnerskab med FN-organisationer og internationale NGO'er. Regeringen modsætter sig ikke, at FN, Verdensbanken og EU mødes med repræsentanter for Taliban i det omfang organisationerne finder det hensigtsmæssigt for at løfte deres mandat og opgaver.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.